

SPRAWY WŁOCŁAWSKIE

Biblioteka Wojskowa
D. O. K. VIII
TORUŃ

Adres Redakcji i Administracji: Księgarnia Powszechna, ul. Brzeska № 4. — Redakcja i Administracja otwarta od g. 10 r. do 3 i od 5 do 6 wiecz.

Redakcja rękopisów nadesłanych nie zwraca; nadsyłane bez oznaczenia honorarium uważa za bezpłatne; prosi, by pisane były po jednej stronie. Ogłoszenia przyjmow. są do g. 12. REDAKTOR PRZYJMUJE CODZIENNIE, OPRÓCZ NIEDZIEL I ŚWIĄT, OD GODZINY 3-EJ. DO 4-EJ PO POŁUDNIU. — TELEFON REDAKCJI 26. № P. K. O. 61.783.

*I gdy będziesz czystym przed Bogiem, Ojciec mi-
losierny wysłucha rzewnego głosu dzieci swoich.*
Słowacki.

Lotnictwo w obronie Państwa.

Mamy państwo własne, położone geograficznie niezbyt korzystnie, o granicach rozciągniętych i łatwych do atakowania, ze źle zabezpieczonymi głównymi ośrodkami życia. Ale nie jest ono nie do obronienia, jeżeli się tylko wykorzysta te środki obronne, jakie daje tak obficie technika nowoczesna. Obecnie człowiek może wlatywać ku lazurom niebios. Lotnictwo (jak i łodzie podwodne) — oto broń narodów, które chcą zachować swą niepodległość przed napacją zaczerpnego sąsiada. Lotnictwo — oto broń wymarzona narodów rycerskich typu nowoczesnego.

Choć młoda, w zastosowaniu do celów wojny, posiada ono już bogatą przeszłość. W wojnie światowej odegrała rolę wybitną i wojna to była zarówno probierzem jego wartości, jak i polem zadziwiającego rozkwitu.

Weźmy parę dat z rodzaju ilustracji. Na początku wojny w r. 1914 było czynnych aeroplanów w Angli — 36, aeroplanów w 6 eskadr. w Austro-Węgrzech — 48 aeroplanów — 8 eskadr, w Rosji około 150 aeroplanów — 25 eskadr, we Francji — 150 aeroplanów — 25 eskadr, w Niemczech — 240 aeroplanów, — 40 eskadr.

Niemcy, które szykowały się do wojny zaczepnej, były i pod tym względem, jak i pod wszystkimi innymi najbardziej przygotowane. To też ich aeroplany miały początkowo przewagę na obu frontach, a łącznie z lotnictwem austro-węgierskim wogóle na wszystkich frontach. Ale mimo wielkich wysiłków przemysłu i techniki niemieckiego państwa to nie zdołało utrzymać swej przewagi, przynajmniej na froncie zachodnim, gdyż zarówno Anglia, jak zwłaszcza Francja, oceniwszy w należytej mierze znaczenie nowej broni postawiła swe lotnictwo na takim poziomie, że już od r. 1917 zyskały w nim niewątpliwie i coraz bardziej, decydujące przewoźnictwo. Rok 1918 za stanie już na polu walki 3870 samolotów francuskich czynnych w 258 eskadrach, 3660 samolotów angielskich w 200 eskadrach przy niespełna 4 tys. samolotów niemieckich. Zaś produkcja miesięczna podniosła się z czasem z 2 samolotów do 700 samolotów we Włoszech do 4000 samolotów w Angli i do 7000 motorów lotniczych we Francji.

Lotnictwo — służba wywiadu, służba łączności i sporadycznych napań niszczycielskich rozrosła się do rozmiarów osobnej broni.

Terazniejszość oświetla wymownie pierwszoplanową pozycję lotnictwa w hierarchii państwowej w budżecie i w życiu ogólnym krajów. Stany Zjednoczone posiadają samodzielny urząd lotnictwa, który w bud-

żecie państwa pochłania 106 mil. dolarów rocznie.

W Anglii istnieje ministerstwo lotnictwa. W budżecie ponad miliard franków złotych rocznie, świeżo zwiększonym o nowe pół milarda franków złotych (20 mil. fr. zł.). Budżet ten nie obejmuje oczywiście kołoni.

Francja posiada podsekretariat stanu do spraw lotniczych i budżet 235 mil. fr.; Włochy osobny komisariat przyczem „wysokim komisarzem” lotnictwa jest Mussolini. Niemcy krępowane przepisami traktatu Wersalskiego, lotnictwo wojskowe, jawnie mają dość skąpe.

Nie cały swój impet włożyły Niemcy w lotnictwo cywilne, specjalnie w rozwój komunikacji powietrznej, w przygotowaniu wielotysięcznej armii pilotów i techników lotniczych.

A u nas zaczątki lotnictwa posiadamy. Jest tego niewiele. Krępuje tutaj nasz rozmach stan skarbu fatalny z jego skutkami budżetowymi. Bo czyż może rozwinąć się lotnictwo w koniecznym tempie przy budżecie 3 mil. fr. złotych jakim rozporządza. Tymczasem niewątpliwie opóźnienia, niewątpliwie niższość naszą możemy wyrównać tylko przyspieszając tempo rozwoju. Od tego właściwie zależy nie tylko przyszłość lecz nasz byt Polski jako państwa niepodległego. Kierownictwo lotnictwa wojskowego w osobie p. generała Leveque, szefa departamentu. Gen. Leveque zabrał się do pracy z właściwą mu systematycznością i darem obcowania całości i z wyników pracy jest naogół zadowolony. Stwierdził nam na łącznej podkomisji lotniczej Sejmu i Senatu, że Polacy jak się okazuje stanowią doskonały materiał do służby lotniczej.

Te zalety, ujęte w karby dyscypliny i kierownictwa kompetentnego, mogą dać rezultaty wymiennie, a tak niezbędne w sytuacji strategicznej naszego państwa. Stać się to jednak może, gdy ministerstwo wojny, gdy rząd udzieli naszemu lotnictwu tej opieki i tego poparcia na jakie zasługuje jego doniosłość dla kraju. Administracja państwowa musi uczynić wszystko, co do niego należy, aby założyć nareszcie podwaliny faktyczne pod własny przemysł lotniczy, bo bez własnego przemysłu nie masz samodzielnego lotnictwa, zaś bez lotnictwa nie masz bezpieczeństwa Państwa.

Gdyby jednak uczyniła to wszystko w stopniu nawet doskonałym nie poddała zadaniu bez czynnej pomocy całego społeczeństwa.

Wojny ostatnich czasów były to wojny już nie dynastji, ani rządów, ani państw — lecz narodów. Wojny przyszłości będą niemi w jeszcze wyższej mierze. Jeżeli zatem stało się dogmatem wiary fachowców, że

Kwiaciarnia „WIOSNA”

Brzeska 17
NA ŚW. ZOFJĘ
zaopatrzona w ogromną ilość różnych kwiatów: pięknych Lewkonij, Róż, Azalii, Tulipanów, Hortensyj. Gotowe kosze kwiatów. Wykonanie artystyczne i akuradne.

Praktyczny Poradnik Leczenia Owiec

przez lek. wet. Z. Olszańskiego.
Do nabycia:
w Księg. Powszechnej, ul. Brzeska 4.

przyszła wojna rozegra się najpierw i głównie w powietrzu, zastosujemy się do tego aksjomatu i w imię bezpieczeństwa kraju skierujemy uwagę nie tylko naszej administracji państwowej, lecz i całego społeczeństwa na konieczność stworzenia w Polsce i rozwinięcia lotnictwa. Społeczeństwo musi zrozumieć, że tu chodzi o sprawy jego życia lub śmierci, że dla słabych teraz bardziej niż kiedykolwiek nie masz litości i że w jego ręku spoczywają jego losy. Społeczeństwo musi dać poparcie rządowi w pracach nad rozwojem lotnictwa, i żądać tych prac, przynaglać jego energję.

Należy jak w Niemczech, od lat najmłodszych, już wśród młodzieży szkolnej krzewić zamiłowanie do lotnictwa, uczynić zeń sport popularny, obdarzony największym poparciem i kultem, stworzyć w kraju atmosferę zainteresowania lotnictwem i zrozumienia jej wagi.

Skoro zaś jesteśmy obecnie w okresie sanacji skarbu i pod nakazem oszczędzań nie do rzeczy będzie na zakończenie stwierdzić, że dać w organizację obrony Państwa przewagę lotnictwu — znaczy tyle co robić oszczędność! A oto dowód na przykładzie Francji. W roku 1914 pułk piechoty francuskiej liczył 3200 żoł., w r. 1918 — 2400 żoł., zatem mniej o 800 żoł. W dywizji składającej się z 3 pułków, oszczędność w ludziach wyniosła 2400 żoł. Czem zrównoważono ten ubytek? Karabinami maszynowymi, nadwyżką artylerji, miotaczy min, lecz głównie eskadrą lotniczą składającą się 10 samolotów. Po przeliczeniu kosztów maszyny i jej użyciu oraz kosztów utrzymania człowieka i strat oderwania go od pracy, gdyby wprowadzenie samolotów zastąpiło tylko połowę (t. j. 1200) ludzi podanych w powyższym wyliczeniu, okazałoby się, że na każdej dywizji Państwo szczydza 160? tys. fr. zł., zatem w zastępowaniu do naszych warunków (licząc 30 dywiz.) oszczędność wyniosłaby 48 mil. fr. zł. rocznie według opinji ppułk. Abzoltowskiego.

Zatem liczne, silne lotnictwo, to tylko pozornie wielki wydatek. Faktycznie to oszczędność ludzi, ich pracy produkcyjnej i kosztów skarbu.

Dr. Jan Żaluska.

Dzisiejszy numer zawiera:

DR. JAN ŻALUSKA: Lotnictwo w obronie Państwa. — Pierwszy Zjazd Katolicki w Tczewie. — Z. O.: Nasze piśma „satyryczne”. — Z. O.: Niedyskretne pytania. — „Cud nad Wisłą”. — K. PIESZKANSKI: Ważne Zebranie informacyjne Kola Kuj. Ligi Obrony Powietrznej Państwa. — Wybory we Francji. — EL.: Echa uroczystości 3-go Maja w Lubrańcu. — ANTONI MIZERSKI: O nową ordynację dla samorządów miejskich. — Kronika miejscowa i z okolic. — Depesze. — Różne. — Ogłoszenia.

Pierwszy zjazd katolicki

dla diecezji chełmińskiej
w Tczewie r. 1924.

Odezwa.

Odkąd Pomorze wróciło na łono matki Ojczyzny i weszło w skład Rzeczypospolitej, niejednokrotnie okazało swój charakter rdzennie polski. O ile jednak społeczeństwo pomorskie zdołało zachować polskość w czasach niewoli, to w głównej mierze zawdzięcza Kościołowi katolickiemu. Duch polski, spętany i sponiewierany, wygnany zewsząd, tulił się do ołtarzy Pańskich i tam ocalał, tam przetrwał czas próby. To też Pomorze u Kościoła katolickiego zaciągnęło wielki dług wdzięczności. Czas, by ten dług spłacić.

Za czasów niewoli, kiedy wróg każdą manifestację katolicką ze strony polskiego społeczeństwa pomorskiego uważał za objaw polityczny i przeciwpamięstwowo, nie mogliśmy publicznie okazać tej swojej wdzięczności, miłości i przywiązania do Kościoła naszego, jak tego pragnęliśmy. Teraz, gdy jutrenka wolności weszła, trzeba spełnić to, cośmy już dawniej chcieli.

Pokażmy zatem, że, jak wierni byliśmy w czasach ucisku, tak wiernymi chcemy pozostać Kościołowi i w czasach wolności. Złożmy dowód, że jak staliśmy wiernie przy Kościele podczas niewoli, gdy był naszym puklerzem, naszą obroną, i teraz, gdy ucisk ustąpił, chcemy stać przy nim wiernie, aby i nadal był naszą ostoją, źródłem naszej siły narodowej i stemblem dla prac naszych. Z drugiej zaś strony trzeba też raz policzyć siły katolickie na Pomorzu, i zrobić przegląd prasy katolickiej, jej stanu i rozwoju; musimy do tej pracy się znowu zagrzać, musimy ogień i zapal w sercach rozniecić dla tej idei, której służymy, której broniemy. Wreszcie trzeba jeszcze ściślej się zrzęcać w organizacjach katolickich, by zakusy wrogów rozbiły się o mężny i o swej sile przekonany katolicyzm na Pomorzu.

To wszystko ma spełnić, do tego ma się przyczynić

Pierwszy Zjazd Katolicki dla Diecezji Chełmińskiej,

który pod protektorem J. E. Najprzewielebniejszego Księdza Biskupa D. Augustyna Rosentretera odbędzie się w Tczewie dnia 31 maja, 1-go i 2-go czerwca r. b.

Niniejszem na ten Pierwszy Zjazd Katolicki zapraszamy wszystkich katolików duchownych i świeckich z Pomorza, wszystkie organizacje i towarzystwa katolickie, również zapra-

Prenumerata
na miesiąc 1 zł. 80
gr., na prowincji 1
z odnośnem do
domu 2 zł. 50 gr.

Ogłoszenia
za wiersz milime-
trowy na pierwszej
stronie 10 groszy
polskich, na dru-
giej i trzeciej — 8
gr., na czwartej —
5 gr. Ogłoszenia
drobne po 3 grosze
za wyraz. Tłustym
drukem — podwój-
nie. Najm. ogł. —
30 gr. Dla zagran-
icy ceny o 100 proc.
wyższe. Układ ogło-
szeń czterołamowy.
Ceny ogłoszeń, po-
dane w złotych pol-
skich, obliczane bę-
dą podług kursu
złotego franka
ustalonego przez
Ministra Skarbu.

Bracie Polaku, pamiętaj o obronie własnej. Wróg czyha uzbrojony w aeroplany i gazy trujące. Obudź się i Ty i pomyśl o obronie Ojczyzny własnej przez popieranie *Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej Państwa*. Ofiary składaj na Konto Nr. 60179 — Bank Kujawski, Włocławek.

szamy braci katolików z Poznańskiego i ze Śląska, wogóle z całej Polski. Niech Pomorzanie szczególnie stawiają się jaknajliczniej. aby

Pierwszy Zjazd Katolicki na Pomorzu stał się wielką imponującą manifestacją katolickich uczuć i przekonań i dał nowy dowód, że w społeczeństwie pomorskiem Chrystus i Jego Idea jeszcze żyje, rozkazuje, triumfuje.

Tczew, w kwietniu 1924.

Komitet wykonawczy:

Minister dr. Wybicki.

Starosta krajowy Toruń, przewodniczący Głównego Zarządu Ligi Katolickiej.

Ks. prob. Zakryś, Klonówka, generalny sekretarz Ligi Katolickiej.

Ks. Bączkowski, Tczew, przewodniczący miejscow. Komitetu.

Redaktor Formański, Tczew, sekretarz miejscowego Komitetu.

Z KRAJU.

Zjazd Komitetu Wykonawczego „Odrodzenia”.

3, 4 i 5 maja odbywał się w Warszawie Zjazd Komitetu Wykonawczego Rady Naczelnej Stow. Młodz. Akadem. „Odrodzenie” przy współudziale delegatów poszczególnych środowisk akademickich. Na Zjeździe omawiano sprawy wewnętrzno-organizacyjne i uchwalono cały szereg wniosków. Rozpatrywano również sytuację ogólną akademicką w związku z rozłamem, który dokonał się wśród lewicy na Zjeździe tak zw. Rad Akademickich. Przyczyną rozłamu był fakt, że część lewicy a mianowicie t. zw. „Organizacja młodzieży narodowej” i ludowcy stanęła na stanowisku polskości związku ogólno-akademickiego.

Wobec tego Komitet Wykonawczy „Odrodzenia” powziął rezolucję treści następującej:

„Komitet Wykonawczy Rady Na-

Nasze pisma „satyryczne”.

Wychodzące od pewnego czasu piśmiśło pod nagłówkiem „Wolna Myśl—Wolne Żarty” Łódź—Warszawa a mianujące się „tygodnikiem literackim polityczno—satyrycznym” swą treścią dowodzi aż nadto wyraźnie, że niema nic wspólnego ani z literaturą, ani z polityką ani z satyrą, lecz

jest to najbrudniejsza pornografja, która nie powinna być tolerowana przez władze, jeżeli takie chcą czuwać nad moralnością społeczeństwa. To samo trzeba powiedzieć i o drugim tygodniku, p. t. „Erotikon”; oba te piśmiśła, zatruwające dusze młodzieży — należą zawiesić. Z. O.

czelnej wyraża przeświadczenie, że organizacje, które na Zjeździe t. zw. Rad Akademickich stanęły na stanowisku polskości związku ogólno-akademickiego, a znajdując się obecnie poza nawiasem „Narodowego Związku Polskiej Młodzieży Akademickiej” przystąpiło niezwłocznie do tegoż w imię zasady praworządności, którą głoszą w swych deklaracjach i publikacjach. Komitet Wykonawczy Rady Naczelnej wzywa podległe sobie władze Stow. Młodz. Akadem. „Odrodzenie” do poczynienia wszelkich możliwych kroków, zgodnych ze statutem Związku Narodowego, aby ułatwić wyżej wymienionym organizacjom przystąpienie do Związku.”

Miasto bez ubogich.

Mysłowice. W Mysłowicach do niedawna istniała tania kuchnia miejska dla niezamożnych, w której bardzo tanio można dostać pożywne obiady i kolacje. I oto zaszedł fakt nadzwyczajny w naszych czasach, kuchenią bowiem przyszło zamknąć dla braku odbytu; w bogatym bowiem tem mieście śląskiem zabrakło „biędnych! Oby takich więcej!

Ogólnopolski kurs przyrodniczy w Poznaniu.

W czasie od 4 do 30 sierpnia odbędzie się w Poznaniu jednorazowy ogólnopolski kurs przyrodniczy (biologiczny) dla czynnych wykwalifikowanych nauczycieli szkół powszechnych (posiadających I i II egzamin

nauczycielski) z różnych okręgów szkolnych.

Zgłoszenia kandydatów na uczestników z obcych okręgów szkolnych do Kuratorium Poznańskiego w służbowej drodze do 25 maja bieżącego roku.

Wystawa rolnicza w Równem.

W d. 28, 29 i 30 czerwca w roku bieżącym odbędzie się w Równem wystawa rolnicza z inicjatywy Wołyńskiego Towarzystwa Rolniczego w Łucku. Reprezentacja Wołyńskiego Towarzystwa Rolniczego zjawia się w dyrekcji Targów Poznańskich z prośbą o współpracę, podkreślając że na kresach, a w szczególności na Wołyniu, koloniści czescy masowo sprządzają maszyny rolnicze fabrykacji czeskiej, wobec czego wskazaniem jest, ażeby firmy polskie, których maszyny rolnicze są światowej sławy również wzięły gremialny udział w powyższej wystawie.

Niedyskretne pytania.

W dniu 10 b. m. pociąg osobowy, dążący do Warszawy, a odchodzący ze st. Krośnice o 9 rano, został specjalnie zatrzymany całe pięć minut dłużej z tego powodu, że jeden z konduktorów robił zakupy w bufecie stacyjnym, czekano więc za nim. Zapytujemy, co to znaczy? Dlaczego się toleruje taką samowolę kolejarzy? Z. O.

MYSŁI.

Wybrał J. K.

„Wielki narodził!
Milionowe serca w niebo i miljonowe głosy wznies do Boga.
Na kolana padnij przed obliczem Jego i wołaj wielkim głosem:
„O Ojczy! przestań nas już karać,
a daj nam zwycięstwo.”

Słowacki.

„CUD NAD WISŁĄ.”

Będzie jako fresk uwieczniony w słynnej kaplicy w Loretto.

Z kół watykańskich donoszą: Loretto dostało nowego biskupa Coccio, który był poprzednio przy delegacji apostolskiej w Waszyngtonie. Stąd zna on Polaków i odnosi się do nich z wielką sympatią.

Nowy biskup zajął się wykończeniem fresków w kaplicy polskiej. Na jednym z fresków przedstawiony jest Sobieski i zwycięstwo pod Wiedniem. Temat do drugiego fresku przedstawił malarz Galli, prognozując konsekwentnie monsiora Ratiego na biskupa w katedrze warszawskiej. Projekt jednak nie uzyskał aprobaty Piusa XI, który oświadczył, że obok zwycięstwa pod Wiedniem należy uwiecznić taki czyn Palaków, któryby równy był chwale i świetności zwycięstwu pod Wiedniem, a tym czynem może być tylko bitwa pod Warszawą, ten „cud” nad Wisłą, którego był świadkiem i którego pamięć zachowała do śmierci.

Mówiąc to Papież wziął kartkę papieru i zapisał na niej wszystkie imiona wybitnych uczestników tej walki, począwszy od najwyższych wodzów do najsłabszych bohaterów, jak ks. Skorupka.

Co do własnej osoby zgodził się, ażeby przedstawić go na uboczu, jako modlącego się za zwycięstwo Polski i za obronę chrześcijaństwa.

Walne Zebranie informacyjne Koła Kuj. Ligi Obrony Powietrznej w dniu 13 kwietnia 1924 r.

Sprawozdanie Prezesa Zarządu.

1. Koło zorganizowało się w początkach października r. ub., wybrano Zarząd, tenże sformował 4 komisje — techniczną, propagandową, organizacyjną i finansową. Doświadczenie wykazało niezbicie, że taki podział, aż na 4 komisje — to machina ciężka, więc na jednym z posiedzeń Zarządu postanowiono ograniczyć się do 3-ch komisji, technicznej, propagandowej i finansowej. Zarząd podjął się pracy zupełnie bezinteresownie i członkowie oddali przez te 6 miesięcy istnienia Koła co tydzień nie mniej 3-ch godzin, co w sumie stanowi za 6 miesięcy 4 tyg. 3 godz. Razem 72 godzin, a w rzeczywistości znacznie więcej godzin. Wszyscy członkowie Zarządu zajęci, bądź na służbie państwowej, bądź na prywatnej, a więc każdy zrozumie, co znaczy oddawanie święcie należącego do odpoczynku czasu na pracę społeczną.

Praca szła w warunkach ogromnie dla wszystkich ciężkich — naprawa Skarbu, waloryzacja, podatki, wszyscy wiemy, co to znaczy; w takich warunkach nie można posiadać ani Zarządu, ani społeczeństwa o małą wydajność pracy Zarządu i niby bierność ze strony społeczeństwa w sprawie zasilenia Koła funduszami.

Co do funduszu — bilans roczny, podany do Głównego Zarządu w Warszawie, skromnie określony został na 10,000 złotych, tymczasem dotąd wpływy stanowią około 2,200 złotych! Mały w pływ należy objaśnić tem, że

komisja propagandy parę razy zmieniła swój skład i ostatnio został wybrany na przewodniczącego p. inż. Starzyński, który niedawno przybył do Włocławka, a więc na razie nie jest obeznany z miejscowymi stosunkami.

Co do wpływów, datki najwięcej składali i składają urzędnicy i robotnicy, a między tymi — wyróżnia się fabryka Celuloza, gdzie prawie wszyscy urzędnicy i robotnicy są członkami Koła, oraz Starostwo Włocławskie, które, dzięki zabiegom p. Starosty Olszewskiego, dało z górą 700 mil. marek, za co słusznie należy się szczerze podziękowanie pracownikom Celulozy i p. Staroście Olszewskiemu. Nie można tego powiedzieć o innych fabrykach Włocławskich, a jest ich sporo.

Posiedzeń Zarządu było 22, urządzono odczytów specjalisty inż. lotnika p. M. Bohatyrewa razem 12 i 1 koncert. Wpływy z odczytów też dosyć znacznie zasyliły kasę Koła. Odczyty odbyły się we Włocławku, Kutnie, Aleksandrowie Kujawskim i w Dobrem.

3. Założono bibliotekę lotniczą i przyjęto pod protektorat Koła Obserwatorium Meteorologiczne przy Gimnazjum państwowem Ziemi Kujawskiej; z głównym Obserwatorium w Warszawie, zawieszono pertraktacje w sprawie zasilenia Obserwatorium Włocławskiego w instrumenta meteorologiczne i aerologiczne, przyczem Obserwatorium Państwowe zgodziło się bezpłatnie dać wszystkie potrzebne narzędzia, aby stacja we Włocławku była I-go rzędu. Ponieważ stacja meteorologiczna Włocławska była w stanie nie zupełnie odpowiednim co do wymagań stacji I-go rzędu, Zarząd postanowił wykonać pewien

remont, co też zostało wykonane przez techników Zarządu po cenie kosztu. Obecnie oczekujemy na przybycie narzędzi z Warszawy, a z nadejściem tychże — będą one ustawione i stacja znacznie rozszerzona, będzie odpowiednio już funkcjonowała; profesor gimnazjum p. J. Maciejewski zgodził się nadal być kierownikiem stacji i został również członkiem Koła, jako też na członków wciągnięto i 6 uczniów gimnazjum, którzy gratis pełnią czynności obserwatorów.

4. Założono przy szkole Technicznej, na razie niewielkie, muzeum lotnicze; tamże wykonywa się budowa latawców i wszystkie inne roboty w warsztatach szkoły według projektów p. inż. pilota M. Bohatyrewa, pod kierownictwem p. Dyrektora Szkoły inż. Kamińskiego, który, razem ze swoimi pomocnikami, przyjął do serca sprawy nasze i bezinteresownie oddaje swoją wiedzę techniczną i dużo czasu, tak w Zarządzie, jak i w wykonaniu niezbędnych dla lotnictwa robót. Zarząd musi stwierdzić, że bez jego pomocy prace nasze byłyby ogromnie utrudnione.

5. Opracowany został w komisji technicznej i przyjęty przez Zarząd szczegółowy program przyszłych kursów lotniczych we Włocławku i siły techniczne miejscowe zgodziły się wyklądać na tych kursach, które, jak przypuszcza Zarząd, na jesieni r. 1924 będą już istniały, o ile społeczeństwo przyjdzie z ofiarną pomocą materialną, co jest rzeczą niezbędną dla tegoż społeczeństwa w interesach własnej obrony. Obrona ta wpływa z konieczności, tak geograficznego położenia Polski, pozbawionej morza i floty, jak, co główniejsze, że prawie ze wszystkich stron otoczona jest

Ona przez nieubłagalnych wrogów — Niemców, bolszewików, litwinów, et. c. którzy z wyjątkiem litwinów, czynią ogromne wysiłki w stworzeniu floty powietrznej i dosięgli już b. poważnych rezultatów na naszą zgubę, tymczasem kiedy my prawie śpiemy, upajamy się słodkimi marzeniami, tańczymy jak na wulkanie, mało myśląc o przyszłość ukochanej Polski, o zabezpieczenie na przyszłość naszego dobytku, losu naszych dzieci.

6. Zarząd postanowił na przyszłość, nawiązać pewny stosunek z miejscowymi fabrykami w celu stworzenia przemysłu lotniczego, bez czego w razie wojny obejść się niepodobna, jak dowiodło niezbicie doświadczenie wojny światowej.

7. Jakkolwiek stałyby nasze sprawy — materialny zasilek Koła funduszami jest gwałtownie potrzebny, a na tem polu, bez udziału kobiety polskiej, my się nie obejdzemy; dlatego też Zarząd, świadomy historycznej roli kobiety polskiej, znanej ze swej siły moralnej i ofiarności dla spraw społecznych, wzywa kobietę polską do czynnego udziału w akcji ratowniczej swego ogniska... To jej święty obowiązek, jak obowiązkiem mężczyzny jest praca w swoim fachu a obrona Ojczyzny w polu: Wyrzekać się tego nikt nie tylko nie może, ale i niema prawa.

8. Poczynione są kroki do założenia oddziałów Koła w Chodczu, Przedczu, Lubieniu, Kowalu, Brześciu Kujawskim oraz przy cukrowniach Choceń, Dobro, Ostrowy.

9. Odczytanie sprawozdania sekcji technicznej i finansowej.

Prezes K. Pieszkański.

Co niesie dzień?

M A J
14
ŚRODA

Dziś: Bonifacy m.,
Jutro: Izydor Oracz w.,
Zofja, Jan w., Pasch.
pp. w.
Wschód słońca o g. 4.8
Zachód o g. 7.45
Wsch. księżycy o g. 1.50
Zachód o g. 2.20

Czytelnia katolicka (vis - a - vis katedry) otwarta we wtorki i piątki od godz. 1—4-ej po południu.

Tow. Kraj. Oddz. Kujaw. Muzeum otwarte tylko w niedzielę od godz. 12—13 i pół.

Z giełdy d. 13. 5:

Dolar	5.16
Funt angielski	22.39
Frank szwajcarski (100)	91.64
Frank francuski (100)	29.00
Frank belgijski (100)	24.13
Liry włoskie (100)	22.79
Korony czeskie (100)	15.15
Korony austriackie (100.000)	7.28
4% poz. premj. o.50, 8% poz. złota	
8, 6% poz. serja II A. o.75, 6% pozycz. dol. 2.75 4 1/2% listy zastawne	
Tow. Kredytowego Ziemińskiego 1,75 5% listy miejskie 17 1/2 4 1/2% listy miejskie 17.	

Posiedzenie Rady Miejskiej. Prezydium Rady Miejskiej prosi pp. Radnych i Członków Magistratu o przybycie na posiedzenie Rady Miejskiej do Magistratu, we czwartek dn. 15 maja 1924 r. o godz. 8 wieczorem. Porządek obrad: 1) Odczytanie protokołu poprzedniego posiedzenia. 2) Pożyczka 200.000 zł. na budowę szkoły (II czytanie), 3) Sprawa kredytu wekslowego w Banku Komunalnym, 4) Zmiana statutu podatku od placów, 5) Podanie Komitetu budowy gimnazjum żeńsk. o subsydjum, 6) Sprawa opłat na moście.

Egzaminy dojrzałości w szkołach średnich we Włocławku. Egzaminy dojrzałości dla wszystkich szkół średnich we Włocławku rozpoczęły się dn. 12 maja i odbywają się w lokalu gimnazjum państwowego męskiego. Abiturjenci czterech gimnazjów żeńskich: gimnazjum im. Marii Konopnickiej, gimnazjum p. J. Steinbókwiny, gimnazjum p. Aspisówny i gimnazjum żeńskiego żydowskiego zdają egzaminy piśmienne razem z abiturjentami gimnazjum męskiego żydowskiego w Sali Aktowej. Przewodniczącą Komisji do przeprowadzenia egzaminów piśmiennych dojrzałości dla wszystkich pięciu wymienionych szkół jest dyrektorka gimnazjum żeńskiego państwowego, p. Z. Degen-Słórsarska.

Abiturjenci gimnazjum państwowego Ziemi Kujawskiej zdają egzaminy w sali gimnastycznej. Przewodniczącym Komisji egzaminacyjnej jest p. dyrektor L. Wencel.

Egzaminy wstępne. Egzaminy wstępne dla wszystkich klas gimnazjum państwowego żeńskiego im. M. Konopnickiej we Włocławku rozpoczną się dnia 16 czerwca r. b. o godz. 8-ej rano i prowadzone będą sposobem lekcyjnym do dnia 21 czerwca r. b. włącznie. Podania i dopuszczenie do egzaminów będą przyjmowane od dnia 2 czerwca r. b. do dnia 14 czerwca włącznie codziennie od godz. 5—6 1/2 po połud. Podania bez metryki urodzenia i bez świadectwa szczepienia ospy nie będą przyjmowane. Egzaminów po wakacjach i w styczniu 1925 roku nie będzie.

Ostatnie koncerty. Gimnazjum żeńskie im. Konopnickiej i Gimnazjum żeńskie p. Aspis w tych dniach dały dwa „ostatnie koncerty”, ostatnie w tym roku szkolnym. Takich „ostatnich” koncertów publiczność Włocławska w tygodniach końcowych maja i początkowych czerwca będzie miała sposobność oglądania więcej, gdyż każda ze szkół miejscowych postara się zarekomendować społeczeństwu miejscowemu, wykazując, na co ją pod względem artystycznym stać. A co można powiedzieć o dwóch ostatnich koncertach? Program udatny i ciekawy. Może zbyt przeladowany w niektórych częściach produkcjami

z jednego zakresu sztuki. Naogół jednak dobrze ułożony.

Wykonanie tak rzeczy wokalnych, jak muzykalnych było więcej niż wystarczające, miejscami dobre. Na wyróżnienie zasługuje taniec, plastyczny Bajki i Brzózka. U jednej młodej tancerki znać było wielkie poczucie rytmiki i wyrazistości ruchu. To samo można powiedzieć o obrazie plastycznym układu p. Rudzińskiej. Na zakończenie małe życzenie: więcej monologów Zosi a splendor artystyczny gimnazjów będzie nie tylko uratowany, ale ugruntowany na długo. Satyr.

Przedstawienie odłożone. Ponieważ w dn. 20 maja ma się odbyć przedstawienie w innej szkole, przeto zapowiedziane na ten dzień przedstawienie w gimnazjum p. J. Steinbókwiny zostało odłożone na dzień następny i odbędzie się dn. 21 maja w środę o godzinie 7 wieczorem w „Polonji”.

Wykaz ważniejszych ofiar na lotnictwo. Pracownicy firmy „F. Bohm” 33.600.000, 14 pułk piech. z zabawy 20.000.000, Kółko dramatyczne 50.000.000, p. A. Grabczewski 15.000.000, prof. Brodzikowski zebrane od uczniów 129.870.000, Stow. Rzemieśl. i Przemysł. Chrześcijan. 25.000.000, prof. T. Fopp zebrane od uczniów 104.700.000, przez Urząd akcyzy 160.750.000, p. Starosta Włocławski — zebrane za pośrednictwem Słowa Kujawskiego 701.000.000, i od różnych osób 151.480.000. Liczba członków 275. Wszystkim ofiarodawcom Zarząd L. O. P. P. składa serdeczne podziękowanie.

W sprawie polewania ulic. Z nastaniem ciepłej pory roku mieszkańcy naszego miasta narażani są na pewne niebezpieczeństwo dla zdrowia przez nieumiejętne zamiatanie ulic przez dozorców domów. Zamiatanie to odbywa się bowiem na suchu, bez uprzedniego polewania bruku wodą. Pomimo tylekrotnego poruszania tej sprawy w piśmie naszym w latach ubiegłych. Władze policyjne i sanitarne są dotąd obojętne i głucho na kardynalne wymagania higieny. Kuz jest roznosicielem zarodków chorobotwórczych, a w pierwszym rzędzie gruźlicy. Jeżeli więc dotąd mieszkańcy Włocławka znosili cierpliwie brak opieki nad zdrowiem publicznym ze strony powołanych do tego czynników, jeżeli patrzyli z przerażeniem jak młodzież szkolna, wzrosła i wychowana w latach wojny, głodu i najścia nieprzyjacielskiego padała ofiarą gruźlicy, to obecnie po nastaniu czasów normalnych, dalek jest znieść nie będą niedołęstwa i bezczynności właściwych władz, lecz zwrócą się ze skargą w drodze telegraficznej do p. Wojewody Warszawskiego i Wojewódzkiego urzędu zdrowia, jeśli nie wznowione zostanie rozporządzenie o obowiązku polewania ulic przed zamiataniem. P. O.

Żydowskie nieporządki. W porze obecnej część ulicy Łęgskiej od Starego Rynku do ul. Kowalskiej bywa istną plagą dla przechodniów. Przechodzień, chcący przejść tę część ulicy, zmuszony jest zatkać sobie nos chusteczką, aby nie wpaść w omdlenie z powodu wstrętnych zaduchów, jakie wylaniają się z okien piwnicznych lub sklepów rzeźniczych-żydowskich. Gdy się przejdzie tę część ulicy, ma się wrażenie, jakgdyby przeszedł jakiś zakątek palestyński objęty cholera. Nie tylko tej przyjemności użyje przechodzień, ale jeszcze więcej. Żydotstwo w pogodne dni sobotnie, niedzielne lub święta żydowskie urządza sobie z tej części ulicy „letnisko”. Schodząc się gromadnie ustawiają na chodnikach i obrabiają w ich języku „urzędowym” swe „geschefta”. Na wywleczone z domów krzesła, ustawione na chodnikach i na schodach przed domami, siadają, wystawiając swe nogi na chodniki, a przechodzień-bywa zmuszony iść ryszotkiem lub środkiem

HURTOWNIA OPALOWA

M. Napiórkowski

we Włocławku, ulica Kaliska 17, telefon 209.

Przyjmuje zamówienia na **WĘGIEL** i **KOKS** z terminową wysyłką z kopalń, szczególnie poleca **węgiel niezrównanej dobroci** z kopalni „Hr. RENARD”.

SZYBKA dostawa, PIERWSZORZĘDNE gatunki, NISKIE ceny!

Wybory we Francji.

Podział mandatów.

PARYŻ 13.5. Ostateczne wyniki wyborów do Izby Francuskiej z wyjątkiem 4 okręgów, w których przyjdzie do wyborów ściślejszych i 9-ju okręgów kolonialnych, z których niema wiadomości przedstawiają się w sposób następujący:

Wybranych 571 deputowanych na ogólną liczbę 584. Z tego uzyskali: Royalści z Action Francaise i konserwatyści 11 mandatów.

Republikanie (Entente Republicaine Democratique i grupy pokrewne) 137, Republikanie Lewicy (grupy: Republicains de Gauche, Alliance Republicaine Democratique Demo-

cratie Nouvelle) 92, Radykali Niezależni 34. Grupy te Bloku Narodowego zdobyły razem 263 mandatów, czyli z poprzedniego stanu posiadania straciły 116.

Republikanie - socjaliści (Grupy Brianda i Painlevego) 39 mandatów. Radykali Socjalni 127, Socjaliści Zjednoczeni (Seksja Francuska Międzynarodówki Hamburgskiej) 102. Grupy Bloku Lewicowego zdobyły zatem łącznie 268 mandatów, powiększyły więc swoją dotychczasową liczebność o 104 mandaty.

Komuniści 29 mandatów.

ulicy. Wieczorami zgraje młodych bachameuszów napastują spokojnych przechodniów - chrześcijan i wytwarzają krzyki nieznośne. Przechodzień, niechcący się narażać na żydowski atak zmuszony bywa, ominąć tę część ulicy, lub spokojnie jak baranek znieść wszelkie wybrki żydowskie.

Możeby odnośne władze przyczyniły się do tego, aby zapewnić przechodniom miłsze przejście przez tę część ulicy. J. R.

Z OKOLIC.

Pożary W dniu 25 ub. m. we wsi Kołatek gm. Kikół, w powiecie lipnowskim, spłonęła cała zagroda włościańska, należąca do Karola Wolfeila. Przyczyna pożaru - przypuszczalnie podpalenie. Całkowite straty pokrywa Polska Dyrekcja Ubezpieczeń Wzajemnych.

— W majątku Brzeźno, powiatu lipnowskiego, własność p. Janusza Tymienieckiego, w dniu 2 bm. spłonął stóg słomy. Straty pokrywa P. D. U. W.

— W dniu 3 bm. w maj. Chodorążek, pow. lipnowskiego, własność p. Władysława Zielińskiego, pożar strawił 3 sterty lubinu. Przyczyna pożaru niewiadoma. Straty pokrywa P. D. U. W.

W dniu 7 bm. wybuchł pożar w zabudowaniach, należących do Jakuba Narwy i in. w Kikole, pow. lipnowskiego. Ogień strawił stodołę. Przyczyna pożaru niewyjaśniona. Straty pokrywa całkowicie P.D.U.W.

TELEGRAMY.

Na cześć delegacji polskiej.

RZYM 13.V. (PAP.) Poseł Zaleski wydał obiad na cześć delegacji polskiej na zjazd międzynarodowego instytutu rolniczego. Prócz delegatów polskich, pp.: Gościckiego, Królikowskiego, Sturm de Strema i Mikulskiego, wzięli udział w obiedzie: wiceprezes

instytutu oraz przewodniczący delegacji francuskiej.

Święto Joanny D'Arc.

PARYŻ 13.V. (PAT.) Przypadające dzisiaj święto Joanny D'Arc obchodzone tu było bardzo uroczyste. Przedstawiciele rządu, władz miejskich i szeregu wielkich stowarzyszeń złożyli wieńce u stóp pomnika Joanny D'Arc. Oddziały wojskowe ze sztandarami defilowały przed pomnikiem, oddając honory. Podobne uroczystości odbyły się i na prowincji.

Jubileusz kardynała Mercier.

MALINES 13.V. (P. A. T.) P. R. Obchodzono tu uroczystie jubileusz kapłański kardynała Mercier.

Odnaczenie kardynała Mercier.

MALINES 13.V. (PAT.) Ambasador francuski wręczył kardynałowi Mercier Wielki Krzyż Legji Honorowej.

Krwawe manifestacje.

HALLE 13.V. (PAT.) P. R. Wczorajsze manifestacje tutejsze nacjonalistyczno-monarchistyczne odbyły się przy udziale Hindenburga, Ludendorffa, Mackensena i całego szeregu generałów, jako też przedstawiciela b. cesarza Wilhelma. Podczas walk pomiędzy nacjonalistami a komunistami 11 osób zabito i raz wiele osób raniono.

Walki w Maroku.

MADRYT 13.V. (PAT.) Wojska hiszpańskie wyparły powstańców z pozycji obronnych w pobliżu Sidi-Aissa. Powstańcy ponieśli wielkie straty. Po stronie hiszpańskiej zabito 3 oficerów i kilkunastu żołnierzy, pozatem 2 oficerów i kilkadziesiątu szeregowców odniosło rany.

Wybory w Japonii.

TOKJO 13.V. (United Press) donosi, że podczas wyborów w Japonii w wielu miejscowościach wydarzyły się niepokoje i wojsko musiało kilkakrotnie interwenjować.

Śnieg w Tyrolu.

RZYM 13.V. (PAT.) We włoskiej części Tyrolu spadły onegdaj obfite śniegi. Temperatura znacznie się obniżyła. Z powodu tych opadów istnieje tu obawa możliwości powodzi.

Echa 3 Maja w Lubrańcu.

Wśród wspaniałej symfonii dźwięków, jakie złożyły się na uczczenie wiekopomnej Ustawy Majowej wyróżnić można było i drgania, pochodzące z drobnej piersi Lubrańca. Jak zwykłe w taki dzień uroczyste miasto o świecie wdziało szatę, jaką tylko na wielkie gody przywdziewać się zwykło.

Od godziny 8 wszystko, co żyło bieгло do Świątyni, aby na jej progu dzięki czynić Panu za to, że dozwolił doczekać tak wielkich chwil w uzdrowianem życiu państwowem Rzeczypospolitej.

A gdy w czasie solennego nabożeństwa, w obliczu Boga, przed którym liczne państwa i narody w proach legły, i które na jedno Jego skinienie z prochów tych powstać są zdolne; gdy w obliczu Mocarza Wszechświata gruchnęła a błagalna pieśń „Boże coś Polskę“, zdawało się, że od tych ołtarzy Pańskich, przed którymi błagano Stwórcę o błogosławieństwo dla Polski potężne popłynię echo aż do granitowych stoków niebotycznych Tatr naszych, a te odrzuca je aż do brzegów Bałtyku, którego szare fale poniosą je dalej w świat.

Taką potęgę można było wyczuć w tak maleńkim środowisku jak Lubraniec, coż tu więc mówić o całości, o tej wielkiej całości jaką jest cała Rzeczpospolita.

Miejscowy ks. proboszcz wygłosił podniosłe kazanie, w którym pięknie skreślił wielkie postannictwo Polski jako jednostki zbiorowej, która promieniować winna swemi cnotami daleko i szeroko, a zadania, jakie na Jej barki Bóg włożył winna z pietyzmem nieść górną przed oblicznością narodów.

W rozwiniętym po nabożeństwie pochodzie miasta, jego szkół i instytucji społecznych widać było tyle uczucia radości i dumy narodowej, jakby to był jakiś tryumfalny pochód zwycięskich zapaśników. Okolicznościową mowę, w której były zawarte wszystkie chyba myśli i postulaty współczesnej Rzeczypospolitej wygłosił kierownik miejscowej 7-kl. szkoły powszechnej p. Edward Wiśniewski.

Na uroczystą wieczornicę złożyły się śpiewy chóralne uczniów i uczennic szkoły powszechnej, deklamacje tychże, fisharmonja i skrzypce, potężny w treści wiersz „Pieśń o Ojczyźnie“ we fragmentach — Kornela Makuszyńskiego, wygłoszony przez p. Leszka Lasińskiego nauczyciela i odczyt p. Władysława Wienieckiego, nauczyciela miejscowej szkoły.

Tak jak wspomniany wiersz był pobudką pracy, wyrażoną w słowie wianem, tak odczyt był tem samem hasłem mową niewiązaną wydzwoniem.

Tak górną przeżywa się tylko wielkie chwile życia. *El.*

O nową ordynację dla samorządów miejskich.

Niezdługo nadejdzie czas, że dotychczasowe Rady miejskie i wybrane przez nie Magistraty, oparte na sławnej „Moraczewszczyźnie“ ustąpią miejsca nowym Radom m. nowym Magistratom. Bo jak w wewnętrznym organizmie naszego Państwa, w ostatnim czasie nastąpił zasadniczy przełom na lepsze, to samo musi nastąpić w naszych samorządach. Inaczej nie do pomyslenia pomyślność Państwa i jego obywateli.

Spodziewamy się, że nowa ordynacja miejska, która niestety ostatecznie nie jest jeszcze przez nasze ciała prawodawcze uchwalona, przyniesie nam upragnione zmiany na lepsze.

Dziela, broszury, książki
handlowe i biurowe, for-
mularze, afisze, klepsydry,

zaproszenia ślubne, bilety
wizytowe, tabele, sprawo-
zдания, cyrkularze i t. p.

wykonuje szybko i dokładnie

Drukarnia Diecezjalna

Brzeska 4 — Telefon 26.

CZCIONKI NAJNOWSZYCH KROI.

WŁASNA INTROLIGATORNIA.

WYTWÓRNIA PIECZĘCI.

Wracając do naszych obecnych Rad Miejskich w większości wypadków stwierdzić musimy że nie spełniały i nie spełniają swego zadania. Dowody tego na każdym kroku. Mam na uwadze gospodarkę miejską w Kowalu, miasteczku na Kujawach. Proszę przejrzeć ilustrację blisko sześciolletniej kadencji naszej Rady Miejskiej — protokoły jej posiedzeń, proszę zbadać gospodarkę Magistratu m. Kowala, proszę przyjechać do naszego miasteczka, przejść się w niem wzdłuż i wszerz i na wszystko zwrócić baczną uwagę, a że smutkiem i z przykrością stwierdzić musimy, że chylimy się ku upadkowi. Na każdym kroku widać lenistwo, zaniedbanie, brak troski o dobro mieszkańców. Nawet tak mało wymagająca zachodu i funduszy zewnętrzna wygiena naszego miasteczka woła poprostu o pomstę do nieba.

Do Magistratu można przejść suchą nogą tylko podczas mrozów, albo w czasie upałów. A potrzeba tylko dać kilkanaście względnie kilkadziesiąt metrów bruku. Ulice i place naszego grodu stale zanieczyszczone, zaśmiecone. A przepraszam! w Wielką sobotę p. burmistrz kazał ogłosić, aby ulice były zamiecione i rynsztoki wapnem wybielone. Dobrze, że chociaż raz na rok!..

Nasza policja jest dzielną, rozporządzenia ściśle wykonuje, jednakże w tym wypadku zapatruje się na głowę miasta. To co do zewnętrznej higieny miasteczka. A o innych ważnych dziedzinach gospodarki miejskiej jak: szkolnictwa, opieka nad biednymi, współpraca z placówkami społecznymi, kulturalnymi to się nie da w lamach małego artykułiku zamieścić. Tomy by można na temat ten pisać.

Dlatego też, widząc dotychczasową gospodarkę Rady i Magistratu, mieszkańcy dochodzą do przekonania, że jest ona złą, że trzeba to będzie zmienić. I zmiany i to rychłej czekamy.

Słyszemy już coraz częściej o kandydatach na przyszłych „ojców miasta“ o kandydatach na burmistrza przyszłego. Śmiemy jednak przestrzedz opinię mieszkańców miasta Kowala, aby się mieli na baczności i nie dali się uwieść ładajakim namowom i podszeptom... Rzecz prosta, że nie wybierzemy do Rady Miejskiej analfabetów, nie wybierzemy przybyszów-formali byłych lub innych jakich nicponiów. Chyba na tyle ślepi nie będziemy. Chodzi o głowę miasta. Musi nią być człowiek przede wszystkim pracowity, oddany miejscowemu społeczeństwu, następ. ma mieć odpowiednie kwalifikacje. Jeden z b. sekretarzy gminnych, skończony próżniak do urzędu burmistrza się nie nadaje. Niczem się nie zasłużył Kowalowi podczas sześciolletniego urzędowania w gminie na stanowisku sekretarza. Lepiej więc będzie ażeby pilnował tego gospodarstwa na Pomorzu.

Miasteczko Kowal ma widoki rozwoju, okolica jego nie jest biedną — potrzeba tylko energicznej, sprawnej, sprężystej gospodarki. a poprawa będzie coraz widoczniejsza. Nie będziemy wówczas narzekać na ciężary podatkowe miejskie, gdyż będzie widoczne, że podatki wpłacane korzyść i pożytek miastu przyniosą.

Do zasadniczej zmiany w ukształtowaniu naszych stosunków miejskich całą siłą dążyć musimy!

Antoni Mizerski.

Różne.

Jak długo żyć może człowiek.

Prof. dr. Max Rubner z Berlina, omawiając na łamach wiedeńskiej „Neue Freie Press“ sprawę długowieczności, pisze:

O ludziach wiemy, że w wypadkach wyjątkowych żyć mogą bardzo długo. Stwierdzony zupełnie jest wypadek osiągnięcia wieku 185 lat. Wypadków dożycia 150 lat i więcej znamy cały szereg. Pewien wieśniak angielski, Parre, pracował ciężko do 130-go roku życia, w 120-ym ożenił się powtórnie i spełniał normalnie wszystkie obowiązki małżeńskie, umarł zaś przeżywszy 152 lata i 9 miesięcy. Inny Anglik, niejaki Jenkins, dożył 169 lat. Licząc już 140 lat stawał przed sądem w towarzystwie synów swoich, z których jeden liczył sto, a drugi 102 lata.

W każdym razie bardzo starzy ludzie są rzadkością. Na milion ludzi przypada jeden żyjący ponad sto lat. Większość bardzo sędziwych ludzi żyje na wsi lub w małych miasteczkach. Z pomiędzy ludzi o akademickim wykształceniu znano tylko dwóch chirurgów, którzy dożyli bardzo sędziwego wieku. Z robotników przemysłowych przytaczają pewnego górnik, który przeżył 133 lat, z czego 80 lat pracował w jednej i tej samej kopalni.

Śród tych „uprzywilejowanych“ znajdują się także namiętni palacze, a także pijacy. jak ów Anglik Brown, na którego grobowcu widnieje napis: „Był zawsze pijany, a w tym stanie tak straszny, że nawet śmierć cofała się przed nim.“ Bądź co bądź jednak Brown żył tylko 120 lat i byłby zapewne żył jeszcze dłużej, gdyby nie pił.

Zaznaczyć przytem należy, iż długowieczność jest nierzadko dziedziczna i że rodziny, mieszkające stale w miastach, wymierają już po kilku pokoleniach, jeżeli ród ich nie jest odświeżony przez krew wieśniaków.

Choć jednak nie wielu tylko przedstawicieli danego narodu dosięga wieku bardzo sędziwego, to w każdym razie wiemy z danych statystycznych niektórych okolic, znajdujących się w warunkach pomyślnych, że wyłącza przyczyny zewnętrzne, rujnąjące nasze zdrowie, można często dosięgnąć 75 do 80 lat życia.

Ogłaszajcie się
w Słowie „Kujawskim“

Wielki wybór

palt gumowych
i impregnowanych

poleca

A. Mieszalski

Włocławek, ul. Warszawska 15.

Malarz kościelny

przyjmuje wszelkie roboty w zakres malarstwa wchodzące po cenach umiarkowanych — poleca się Sz. Obywatelom i Wieleb. Duchowieństwu.

F. SZYMCZYŃSKI

Chodecz, ul. Wspólna 7.

Obwieszczenie.

Do rejestru handlowego działu A. sądu okręgowego we Włocławku w dniu 7 maja 1924 r. wciągnięto następującą firmę pod № 1946 „Jankiel Edelsztajn“, drobny handel rowerami, częściami do rowerów i wyrobami gumowymi z siedzibą w Kutnie, ul. Toruńska № 137. Przedsiębiorstwo rozpoczęło działalność w 1923 roku. Właściciel Jankiel Icek Edelsztajn, zamieszkały w Kutnie, ul. Toruńska Nr. 137. Pomiedzy właścicielem firmy a żoną jego Surą z domu Chwat zawarta została przed notariuszem Nieznańskim Janem w Łodzi dnia 28 lipca 1917 r. za Nr. 3447 intercyza ustalająca wyłączność majątku i spólność dorobku.

OGLOSZENIA DROBNE.

Angielskiego wykład najszybszy, nową metodą udziela p. Kostrzewski ul. Bulwarowa 22, od godz. 3—5 po południu.

Książkowy z długoletnią praktyką biurową, przyjmie jakakolwiek posadę od zaraz. Wiadomość w Adm. Słowa, pod Książkowy.

Płao przy ulicy Botanicznej zaraz do sprzedania. Wiadomość: Skład żelaza „Brać Rudzińscy“, Piekarska 15.

Pokój, dla inteligentnego kawalera na mieszkanie, z całodziennym utrzymaniem od 15-go. Wiadomość w redakcji „Słowa Kujawskiego“.

Panienska inteligentna potrzebna do sklepu galanteryjnego 3-go Maja 30.

Obszerny sklep z wolnym mieszkaniem w najruchliwszym punkcie miasta do sprzedania od zaraz. Wiadomość w Adm. „Słowa“.

W maj. Szpital-Górny sąna sprzedaż flance bratków i niezapominajek po 100.000 mk. za sztukę. Można zamawiać w sklepie „Pszczola“.

Zgubiono pozwolenie na broń myśliwską na imię Aleksandra Kasperkiewicza, wydane przez Starostwo Włocławskie. Uczciwy znalazca odnieście za wynagrodzeniem na ul. Brzeską № 17 m. 5.